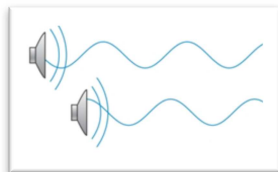

Tentamen i
Vågfysik
NFYB01 & TFYA10 (TEN1)
2012-01-09, 8-13 i T1

Önskar er alla välförtjänt framgång! /Kenneth

Del 1. (TRP adderas till resultatet på denna del upp till max 30p)

1. Ljuspolarisation

Elliptiskt polariserat ljus kan med sedvanliga beteckningar beskrivas av sambandet

$$\vec{E}(x,t) = E_{0y} \sin(kx - \omega t) \hat{y} + E_{0z} \sin(kx - \omega t + \phi_0) \hat{z}$$

- a) Visa hur sambandet för $\vec{E}(x,t)$ skrivs om ljuset ska vara *i*) linjärpolariserat samt *ii*) cirkulärpolariserat. Ange även kraven som leder till dessa polariseringar. (5p)

Antag att en linjärpolariserad ljusvåg har amplituden E_0 samt irradiansen I_0 . Vi nu låter ljuset passera en linjärpolarisator där polarisationsaxeln är vriden vinkeln θ från den inkommande polarisationsriktningen.

- b) Till vilken vinkel θ ska du vrida för att,
i) det transmitterade ljusets amplitud ska bli $0,8 \cdot E_0$? ii) det transmitterade ljusets irradians ska bli $0,8 \cdot I_0$? (5p)

2. Objekt långt borta

- a) Fyll i de tre saknade orden i Rayleighs kriterium för en lens med diameter D .

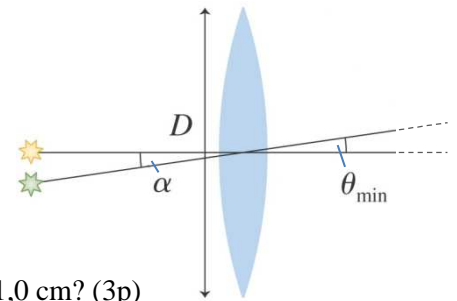
”Två objekt kan ___i___ om $\alpha > \theta_{\min}$, där $\theta_{\min}$ är vinkeln mellan optiska axeln och en linje till det cirkulära diffraktionsmönstrets ___ii___ ___iii___”. (3p)

Antag att vi vill studera en stjärna av samma storlek som solen men på avståndet 10 ljusår från jorden?

- b) Vilken diameter måste ett optiskt teleskop ha för att kunna särskilja stjärnan? Gör beräkningen för våglängden $\lambda = 550$ nm. (4p)

c) Vid Arecibo i Puerto Rico finns ett radioteleskop med diametern 305 m.

Kan detta teleskop särskilja stjärnan i uppgift b om vi använder våglängden $\lambda = 1,0$ cm? (3p)

3. Högtalartoner

- a) Fyra icke koherenta högtalare sänder ut en ton med samma frekvens. Hur många dB minskar ljudintensitetsnivån β om tre av högtalarna tystnar? (2p)

En rundstrålande högtalare A avger en ton med frekvensen 1,0 kHz.

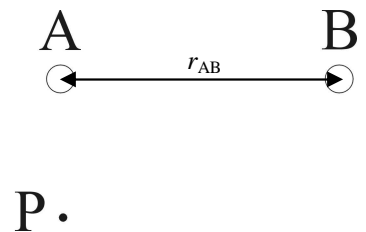
Ljudintensitetsnivån i punkten P, 2,0 m rakt under högtalaren, uppmäts till 90,0 dB.

- b) Vad är då intensiteten I i punkten P? (3p)

c) Vad är högtalarens effekt? (2p)

En likadan högtalare B som avger samma effekt placeras på samma höjd enligt figuren. Då den ljuder ensam uppmäts ljudintensitetsnivån 84,7 dB i punkten P.

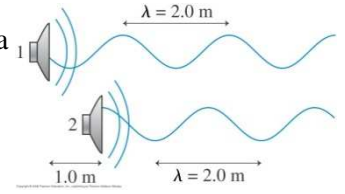
- d) Vilket är avståndet r_{AB} mellan högtalarna? (3p)

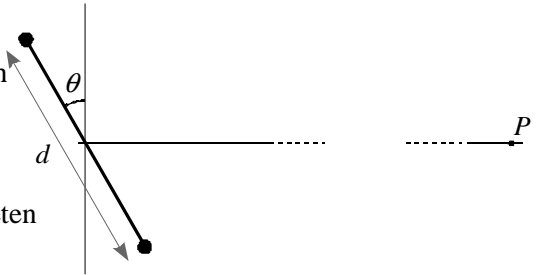
Del 2. (Maximalt kan 30 poäng erhållas på denna del)

4. Flytt och vridning av högtalare

- a) Två högtalare sänder ut vågor med våglängden $\lambda = 2,0$ m enligt figuren. Genom att flytta högtalare 1 enligt ett av följande alternativ åstadkoms konstruktiv interferens. Vilket? (1p)
- i) Flytta högtalaren 0,5 m åt höger
  - ii) Flytta högtalaren 1,0 m åt höger
  - iii) Flytta högtalaren 2,0 m åt höger
  - iv) Flytta högtalaren 0,5 m åt vänster
  - v) Flytta högtalaren 1,0 m åt vänster
  - vi) Flytta högtalaren 2,0 m åt vänster

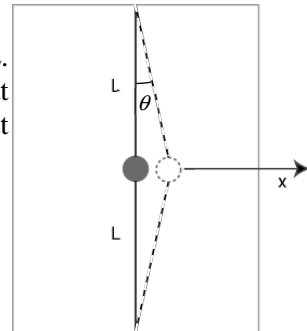
På en vridbar arm med sitter två rundstrålande högtalare monterade avståndet d från varandra. Vridningsvinkeln θ kan varieras mellan 0 och 360° . Högtalarna är synkrona och sänder ut samma ton med intensitet I och våglängd λ . Vid en punkt P längs den horisontella axeln mycket långt från högtalarna registreras den resulterande intensiteten I_{tot} med en mikrofon.

- b) Ta fram ett uttryck för I_{tot} som funktion av ovan givna parametrar. (4p)
- c) Antag att våglängden $\lambda = d$. För vilka vinklar $0 \leq \theta \leq 360^\circ$ är då intensiteten maximal I_{tot}^{max} respektive minimal I_{tot}^{min} i punkten P? (3p)
- d) Vad är då I_{tot}^{max} och I_{tot}^{min} ? (2p)

5. Puck och gummiband

Figuren visar en puck med massa m som är fastsatt i två elastiska gummiband med längd L . Pucken glider friktionslöst på det horisontella underlaget. Båda gummibanderna är sträckta så att de påverkar pucken med var sin dragkraft F_d . Pucken flyttas en liten sträcka i x -led så att dragkrafternas storlek fortfarande kan antas vara F_d . Pucken släpps och oscillerar nu i x -led.

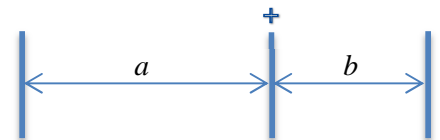

- a) Ta fram differentialekvationen som beskriver puckens rörelse. (5p)
- b) Visa att rörelsen approximativt är en enkel harmonisk svängningsrörelse. (2p)
- c) Antag att $m = 1,5$ kg, $F_d = 250$ N och $L = 1,8$ m. Vad blir då den harmoniska rörelsens vinkelfrekvens ω , frekvens f , och periodtid T ? (3p).

6. Lins med ett gyllene snitt

Vi betraktar en tunn bikonvex lins där förhållandet mellan avståndet a mellan ett föremål och linsen samt avståndet b mellan föremålets bild och linsen följer sambandet,

$$\frac{a+b}{a} = \frac{a}{b} = \varphi$$

där sträckorna a och b är positiva och $a + b = L$ är avståndet mellan föremål och bild.

- a) Ta fram uttryck för brännvidden f samt förstoringen M enbart som funktion av φ och L . (4p)
- b) Antag att $L = 1$ m. Vad blir då de numeriska värdena på a , b , f och M ? (4p)
- c) Kontrollera att dina värden är rimliga genom att grafisk konstruera bilden. (2p)